

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' בהעלותך תשפ"ו

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים - 19:03 | 20:20

תל אביב - 19:18 | 20:23

חיפה - 19:11 | 20:24

מגדל - 19:03 | 20:22

באר שבע - 19:18 | 20:20

כמתאוננים רע

שלשה ימים ביום אחד כי הוא רוצה שנגיע כבר את המנוחה ואל הנחלה, אל היעד.

ואז מופיעים שני הפסוקים המפורסמים -

וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה וְהִ' וַיִּפְצֹל אֵיבֹיךָ וַיִּנְסֹוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ. וּבְנִחָה יֹאמֶר שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל.

(שם, ל"ה-ל"ו)

האמירה הזו של משה "קומה ה'" לא התחדשה פה אלא היתה כבר מתחילת מסע מחנה עם ישראל, ורש"י מוסיף פה תוספת מדהימה; לכאורה איזה מן דיבור הוא זה לומר לקב"ה - "קומה ה'"?! לפי הדברים הקודמים יובן פה עומק נפלא - הארון הלך קדימה, ומשה רבנו כמו שוטר תנועה אוהב אומר לקב"ה - "רבש"ע, במטותא מינך, תעצור רגע! אתה מתרחק. אנחנו חייבים לצמצם פערים, שהתקע יהיה מונח בשקע ולא יתנתק חלילה! אל תרוץ מאיתנו!", וכל זה הוא הקדמה לפסוק הבא, בו אנו מגיעים לשלשה אירועים מכוננים בפרשה שלנו שלאחריהם אירוע רביעי בפרשה הבאה - חטא המרגלים;

החשבון של חז"ל

האירוע הראשון הוא המתאוננים, האירוע השני הוא המתאוים וקברות התאוה, ושלא נבלבל בין השניים - אלו אירועים נפרדים ושונים. והאירוע השלישי שנראה לכאורה לא קשור הוא אהרן ומרים המדברים במשה וכל העם בגלל זה מתעכבים שבעה ימים. אירוע קברות התאוה מתמשך שלשים יום, זה מפורש בפסוק -

לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים וְלֹא חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם. עַד וְתִדְּשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר-יֵצֵא מֵאֶפְכָּם וְהָיָה לָכֶם לְזֵרָא. (שם י"א, י"ט-כ')

האירוע של מרים לוקח כאמור שבעה ימים שבו היא מתעכבת מצורעת מחוץ למחנה, ואילו אירוע המתאוננים היה "דרך שלשת ימים". עשינו את החשבון הזה כדי להבין את מסורת חז"ל שחטא המרגלים שבתחילת פרשת שלח היה בליל תשעה באב - יצאנו בכ' באייר, שלשה ימים של המתאוננים זה כ"ב אייר, חודש של המתאוים - כ"ב סיון. עוד שבוע של מרים - כ"ט סיון. ביום הזה שלח משה את המרגלים, והם חוזרים מהמשימה אחרי ארבעים יום כמבואר בפסוקים - ליל ט' באב בדיוק. זה החשבון של חז"ל.

מה גרם לחטא המתאוננים?

תרשו לי לקפוץ בלימודנו את הפרשה הפעם ישר אל "קו פרשת המים" - אותן שתי נוסחאות הפוכות המופיעות בתחילת קריאת שישי, ובהיסטוריה הכוונה היא אל הרגעים שבין ההליכה שלנו במסע הדגלים בששבעה עננים מקיפים אותנו מכל הרוחות לאור ה', כשאנחנו מתחילים את המסלול, אחרי שנה פחות עשרה ימים בהם היינו למרגלות הר סיני, מר"ח סיון ועד לכ' באייר בשנה השניה, שנה בה קיבלנו את התורה, נכון - גם נפלנו בעגל אך קמנו מחדש ובנינו את המשכן, והנה הקב"ה משרה שכינתו בתוכנו שוב, ובמשכן החדש הזה כבר הקרבנו פסח ראשון (את הראשון הקרבנו במצרים), והנה אנחנו בדרך הביתה. מתחילת הספר אנחנו מתפקדים ומסתדרים לפי הדגלים, והנה אנחנו עומדים לנסוע אל ארץ זבת חלב ודבש. חטא המרגלים עדיין לא היה, והתכנית של הקב"ה ברורה לגמרי - תוך שלשה ימים הוא רוצה להכניס אותנו לארץ ולכבוש אותה, אך אז מגיע פרשת המים, משהו מתחדש והנה העם מתחילים את הנפילות.

היום אני מבקש להתמקד בנפילה אחת שנדמה לי שהיא הבסיס של הכל וכמדומני שלא לומדים אותה מספיק, כולנו - המתאוננים.

דרך שלשת ימים

נתחיל בפסוקים שקודמים לכך -

וַיִּסְעוּ מֵהָר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאֶרֶץ כְּרִית-ה' נִסְעָה לְפָנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה וַעֲנַן ה' עָלֵיהֶם יוֹמָם בְּנִסְעֵם מִן-הַמִּצְנֵה. (במדבר, י', ל"ג-ל"ד)

נחשוב לרגע על התמונה הזו - אם לא היו אומרים לנו שהיא עומדת להתחשך ולהגיע למקומות קשים שאתם נתמודד בארבעים השנים הקרובות ואף עד ימינו ועד רגע זה ממש, זו נראית תמונה מופלאה! העם נוסע לפי המחנות והדגלים, מהר ה', "דרך שלשת ימים", וכהסברו של רש"י במקום, שנסעו מהלך שלשה ימים - ביום אחד. מהלך ממוצע של יום אחד הוא י"ב מיל, כ-12 ק"מ, וכאן הם הלכו 36 ק"מ ביום אחד! הליכה קשה ומתישה. רש"י מסביר שמדובר בארון שבו היו מונחים שברי הלוחות והיה יוצא לפניהם במלחמותיהם, והתורה חוזרת בפסוק על הביטוי "דרך שלשת ימים" פעם שניה כדי לומר לנו שהארון היה מקדים את העם ב-36 ק"מ, על מנת "לתור להם מנוחה", כלומר הארון היה ממהר ומספיק מהלך

להם על חטא העגל ואיך הוא השליך את עפרו אל הנחל היורד מההר, ואז הוא יתאר להם איך הגענו לחטא המרגלים -

וּבַתְּבַעֲרָהּ וּבְמִסָּהּ וּבְקִבְרֹת הַתְּאֵוָה מְקַצְפִּים הֵייתֶם אֲתֵיה'.
וּבְשִׁלַּח ה' אֶתְכֶם מִקֶּדֶשׁ בְּרִנֵּעַ לֵאמֹר עֲלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וּתְמַרְוּ אֲתֵפִי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הָאֲמַנְתֶּם לוֹ
וְלֹא שִׁמְעַתֶּם בְּקוֹלִי... וְאֶתְנַפֵּל לִפְנֵי ה' אֶת אַרְבְּעֵים הַיּוֹם וְאֶת־
אַרְבְּעֵים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפַּלְתִּי כִּי־אָמַר ה' לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם.
וְאֶתְפַּלֵּל אֲלֵיהֶ וְאָמַר ה' אֱלֹהִים אֱלֹהֵי שָׁחַת עֲמָךְ וְנַחֲלֶתְךָ...
(דברים ט' כ"ב-כ"ו)

ואני חוזר לשאלה שלנו - מה קרה במתאוננים?

לא מתעכבים בדרך

אגב, מה פירוש המילה "מתאוננים" בעברית? זו מילה שכל כך שגורה בפינו אבל אנחנו לא בטוח יודעים את המשמעות שלהן. האם מתאוננים זה כמו מתלוננים (שה-ל' התחלפה ב-א')? תלונות של בני ישראל כבר ראינו - "וילונו העם על משה" במרה, אנחנו מתלוננים כשחסר לנו משהו. יש מי שרוצה לטעון שמתאוננים זה סוג של "קוטרויות" כזו, תלונה שאינה מוצדקת, וכשצאלנו כתוב "כמתאוננים" הכוונה היא כמו שרש"י אומר -

כמתאוננים. אין מתאוננים אלא לשון עלילה, מבקשים עלילה האיך לפרוש מאחרי המקום, וכן הוא אומר בשמשון כי תואנה הוא מבקש (שופטים יד, ד). (רש"י שם א').

אבל מה המקור של זה? ממה זה נובע? ואני חוזר ואומר - אנחנו חייבים להפסיק ללמוד את התורה הקדושה כמו משקיפים מהאוו"ם שיושבים מהצד ומתעסקים באנשים פרימיטיביים. מדובר פה עלינו ההולכים במדבר, מדובר ב-20% הצדיקים שיצאו ממצרים, אלו שחנכו לא מזמן את המשכן. אלו גדולי העולם, דור דעה! עכשיו יצאנו מהר סיני, אנשים שראו הרגע השראת שכינה וארון ברית ה' נוסע לפניכם. ההתאוננות הזו שהיתה רעה באזני ה' היא התבערה - היינו היא המצית, ההצתה שהתחילה את כל התהליך של כל הקלקולים שהיו לאחר מכן. ולכן אנחנו חייבים להתעמק ולהבין מה היה שם שגרם לכל זה.

רש"י נותן לנו רמיזה גדולה וננסה לנתח אותה, וממנה נלמד שיעור גדול בתורת הנפש, על פי אחד מראשוני גדולי החסידות, בעל המאור ושמש זיע"א, תלמידו של רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א. נראה את לשון רש"י -

רע באזני ה'. תואנה שהיא רעה באזני ה', שמתכוונים שתבא באזני ויקניט, אמרו לנו כמה לבטנו בדרך הזה שלשה ימים שלא נחנו מענוי הדרך. (שם י"א, א')

כשהקב"ה לקח אותנו ביום אחד דרך של שלשה ימים הוא רצה להכניסנו לארץ מיד. ואם אתה רוצים לשאול - מה פשר המהירות הזו? מה היה קורה אם היו הולכים קצת יותר לאט בנחת? - רבותי, הקב"ה רוצה לגאול אותנו ואת העולם כולו איתנו אל הגאולה השלמה. התכנית היא שתוך שלשה ימים אנחנו מגיעים לירושלים, בונים את בית המקדש והעולם כולו נגאל, הרצון הזה נובע מצער השכינה, מרצון להתקדם. 'אתם כבר מוכנים!', הוא אומר לנו.

אנחנו חייבים להבין היטב מה גרם לפרשת המתאוננים, וזו הפרשה היחידה שלא מוסבר מה קרה בה ומה גרם לה. גם בכל הפרשות צריך להבין מה עומד מאחוריהן, המרגלים, קרח וכו' - אבל שם כבר התורה מפרטת ומסבירה מה היה, ואילו כאן אנחנו לא יודעים כלום. נראה את הפסוקים -

וַיְהִי הַעֵם כְּמִתְאֲנִים רָע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר-בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה. (שם א')

מה הם עשו? מה הם התאוננו או אמרו? - ונדגיש - אנחנו ביום הראשון לצאתנו מהר ה'. לא מזמן הם חנכו את המשכן, עשו את הפסח הראשון שם, המתינו לאחיהם שיעשו את הפסח השני ואפילו עשו את כל תרגילי הסדר והנה הם מוכנים עם הדגלים ונשיאת המשכן. על מה הם מתאוננים?! התגובה של ה' היא נוראית - "ויחר אפו ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה". הבעירה היא בעם, ובואו נהיה רציניים - תפסיקו לומר את המשפט האוטומטי שאומרים בכל פעם שיש משהו במדבר שאלו היו הערב רב - 'זה הערב רב. אני לא עשיתי כלום!'. העגל זה ערב רב, המרגלים זה ערב רב - זה לא רציני. כן, יש גם ערב רב, אבל צריך לנתח ולהבין מה הסיפור לעומק ולא להתנער מאחריות אישית.

האש בערה בעם אבל היא אכלה בקצה המחנה, ורש"י מביא שתי אפשרויות -

בקצה המחנה. במקוצין שבהם לשפלות, אלו ערב רב, רבי שמעון בן מנסיא אומר בקצינים שבהם ובגדולים.

או בקצה התחתון, בערב רב, אבל פירוש שני - מדובר בגדולי ישראל. לפי חז"ל האש הזו שרפה את שבעים זקני ישראל ולכן יאמר בהמשך בקברות התאוה שצריך לאסוף שבעים חדשים. זה היה אירוע מכונן!

וַיִּצְעַק הָעָם אֶל-מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל-ה' וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ. (שם ב')

ורש"י מבאר שם -

ותשקע האש. שקעה במקומה בארץ, שאילו חזרה לאחת הרוחות, היתה מקפלת והולכת כל אותו הרוח (ספרי שם).

וסוף סיפור המתאוננים מתואר בפסוק הבא -

וַיִּקְרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא תְּבַעֲרָה כִּי-בַעֲרָה בָּם אֵשׁ ה'. (שם ג')

עכשיו יתחיל האירוע הבא של המתאונים תאוה, שם מבואר בפסוק שזה היה אספסוף. פה וודאי זה ערב רב -

וְהָאֲסַפְּסָף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הַתְּאֵוָה וַיֵּשְׁבוּ וַיִּבְכּוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בְּשָׂר. (שם ד')

האספסוף התחיל ובני ישראל, התואר הכי מוכבד, מצטרפים גם הם. דמיינו את כל הסבים הקדושים שלנו עם אמתיים גובה בשר שלווים, "כדרך יום כה וכדרך יום כה" - מה קרה לנו פתאום? מאיפה באה להם תאוות אכילה שכזו? מה חסר להם?

לעניות דעתי הבנת המתאוננים היא הבסיס וממנה נוכל להבין גם מה קרה בהמשך בקברות התאוה. כשמשנה רבנו ידבר בעוד ארבעים שנה עם הדור שרובו נולד לאחר מכן, הוא יספר

שכואב לי, ושאני לא מבין וכו' - אבל אני לא יכול להתאונן "רע".²

העצבות - שורש כל רע

מופיע במאור ושמש ש"מתאוננים" בא משורש אונן, אנינות, עצבות, צער, אבלות, והעצבות היא הבסיס של כל מה שקורה לאחר מכן. זו מהפכת עולם! התפיסה הזו שיש רע בעולם היא שורש הפורענות. 'נכון, יש כאלה מוזרים ששרים "עוד יותר טוב ועוד יותר טוב" ורוקדים על טנדרים - זה חמוד אבל זה לא באמת... הבנת היסוד היא שכל מה שהאדם נברא בעולם הוא כדי להגיע למבחן האמונה האמיתית ביוצר בראשית שאין דבר רע בעולם. הרי אנחנו אומרים בכל בוקר בתפילה "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" - אז למה אנחנו לא מתכוונים לזה?!

המאור ושמש טוען שלפי זה נוכל להבין את כל מה שקורה לנו בהמשך - בקברות התאוה, ובמשה רבנו שם, ובמרים ואהרן, במרגלים ועוד. רק צריך לתפוס שהמתאוננים אלו לא סתם אנשים שמקטרים אלא אנשים עצובים, אוננים. נראה את לשונו -

ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' וגומר ותבער במ אש ה' וגומר, ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש כו' והאספסוף אשר בקרבו התאוה תאוה וגומ' וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר כו' ויאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך וגומ' לשום את משא כל העם הזה עלי האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגומ' ואם ככה אתה עושה לי הרגני נא הרג³ כו' ואל אראה ברעתי כו' ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל⁴ וגומ' ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר וגומ' עד חודש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרע⁵ כו' ויאמר משה שש מאות אלף כו' הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם⁶ וגומ' ויאמר ה' אל משה היד ה' תקצר⁷ וגומ' ויקרא את שם המקום ההוא קברות התאוה כי שם קברו את העם המתאונים כו' ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות כו'.

ומקבל הכל באהבה ורצון כנ"ל". (שפ"א בהעלותך, תרמ"ז-תרמ"ח-ח-תרכ"ב)

³ אפילו בחטא העגל משה רבנו לא התבטא בכזו קיצוניות. למה הוא מוכן למות כאן? נכון שההתנהגות של התאוה קיצונית, אבל התגובה של משה קיצונית לא פחות!

⁴ אם אכן הקב"ה מצווה את משה למנות שבעים זקנים חדשים כי הקודמים מתו בתבערה - יתכן ואפשר להבין את המצב הקיצוני שבני ישראל היו שרויים בו, בלי הנהגה רוחנית (למעט משה).

⁵ רש"י מסביר שזרא אין הכונה גועל אלא עד שימותו מזה ממש.

⁶ מיישהו מבין את השאלה של משה רבנו? הרי אם ילד בגן יגיד דבר כזה ישר נגיד לו שהוא צריך להתחזק באמונה! משה רבנו, מנהיג ישראל, שהוריד להם את התורה ובקע להם את הים והוציא אותם ממצרים, לא מאמין שהקב"ה יכול להביא להם מספיק אוכל?! ברור שאין זה הפשט. תמיד הבנו שמשה התכוון לומר שגם אם ניתן להם את כל מה שהם מתאווים לו הרי שסיפוק הריגושים הזה לא יעזור כי תמיד הם ירצו עוד משהו. אי אפשר לפתור תאוה בלתי להם עוד התמכרות. זה לא יעזור, אבל המאור ושמש מבאר את זה באופן אחר, ולהלן.

⁷ תשובת הקב"ה לפי ההסבר שלנו היא - שהקב"ה יכול גם לספק להם מספיק אוכל וגם לגרום להם שלא תהיה להם תאוה. הוא יכול - סמוך עליו! ולכן אנחנו חוזרים לשאלה שלנו - אז מה שואל פה משה ומה עונה הקב"ה?

זה מזכיר קצת את קפיצת הארץ שהיתה עם אליעזר ורבקה¹ - לאליעזר קפצה הארץ כשהוא הלך להביא את רבקה, וגם שם כולם שואלים - למה היה צריך לנס הזה? ומה היה קורה אם היה מתעכב עוד יומיים בדרך? - כי כאשר צריך להוציא את השושנה מבין החוחים, הרי שזה צריך להיות עכשיו, וישועת ה' כהרף עין ואין להתעכב.

אין רע יורד מלמעלה

אבל אם אתה הולך דרך שלשת ימים ביום אחד, זה קשה. כואב בלומבגו, כמו שאומרים (כאבי גב תחתון). עם שלם על ילדיו וסבתותיו הולך - וזה קשה ללכת 36 ק"מ ביום אחד. גם 12 ק"מ זה לא פשוט! אז העם מתאוננים, והקב"ה -

ויחר אפו. אני הייתי מתכוין לטובתכם, שתכנסו לארץ מיד. (שם ברש"י)

אם 'מתאוננים' פירושו 'מקטרים', אז אני לא מבין לא רק למה זה כל כך רע אלא איך אפשר בכלל שלא לקטר במצב כזה! אני אומר שקשה לי, מה הבעיה עם זה?! והשאלה היא הרבה יותר קשה, וכפי שמרן השפת אמת זיע"א מנסח אותה - 'טאטע, אבינו שבשמיים - בשביל מה הניסיון הזה? מה התכלית שלו? איך אפשר שילכו דרך שלשת ימים ביום אחד - ושלא יקטרו?! בשביל מה צריך את זה?'. השפ"א אומר משפט שכבר הזכרנו פעם, שזה בסדר גמור שהם קיטרו, הבעיה היתה שהם "אמרו רע באזני ה'" - הם היו במדרגה כל כך גבוהה, והבעיה בהתאוננות היתה שהם אמרו "רע". ארץ ישראל כידוע נקנית בייסורים, ותוכניתו של הקב"ה היתה שהוא לא רוצה לראות את הייסורים בעולם, והנה הגענו אל הקץ, וכשהקב"ה רוצה לגאול אותנו יכולה להיות ישועה כהרף עין ולכן הוא זרז את הכל כדי שנגיע לארץ מיד. מותר לנו לקטר. אילו היינו עומדים במה שמצופה מאיתנו - בזה היו מסתיימים הייסורים שבעולם. זה ש-"ארץ ישראל נקנית בייסורים" היה מסתיים בכך! ומה אתם עשיתם? - התאוננתם "רע". אמרתם יש רע - והרי כל האמונה של יהודי בעולם היא להבין "שאינו רע יורד מלמעלה". זה היסוד של הכל! אם הקב"ה עושה את זה, הגם שאני לא מבין איך ולמה - הרי שהוא עושה את זה לטוב. אני יכול לומר

¹ למרות שפה אין זו קפיצת הארץ, ואכמ"ל.

² "בפסוק כמתאוננים רע פרש"י שאמרו כמה לבטנו בדרך כו'. אמר אמו"ז ז"ל כי כל החטא ה' מה שלא האמינו כי הוא רק לטובה וחשבו שלרעתם הוא. והנה רש"י כתב שהקב"ה נתכוין לטובה שיבואו מהר לא"י וקשה שהי' יכול להוליכם בדרך נייחא כי היפלא מה' דבר. אך איתא כי א"י זוכין ע"י יסורים ולכן היו מ' שנה במדבר. אכן אם היו מקבלין זה המהירות באהבה אף שהי' קשה להם ולטורח ה' זה מספיק לנחול הארץ ע"י אלה היסורים וזה ה' הנסיון עכ"ז ז"ל. וכן נראה כי באמת הקב"ה משבח אותם לכתך אחרי במדבר וכ' בתורה לשבח ויש אשר יהי' הענן ימים כו'. א"כ קיבלו גזירת מלך. רק כל החטא ה' מה שחשבו שהוא לרעתם וזהו כמתאוננים רע. דכ' משכני אחרך נרוצה. היינו להיות נמשך אחריו ברצון ואהבה. אפילו שהדרך הוא בטורח ומשא מ"מ מרוב התשוקה לעשות רצונו ית' צריך להיות בטל כל הרצונות של האדם. כענין שאמרו בטל רצונך מפני רצונו להיות כל רצון האדם בטל בששים ומאה לרוב התלהבות התשוקה לעשות רצונו ית"ש. וכן דרשו חז"ל ואהבת כו' ובכל מאורך בכל מדה שמוודד לך הוי מודה לו מאוד מאוד. היינו אפילו בעת פורעניות יהי' מלא אהבת ה' כשמתכוונן שכך רצונו ית"ש. וכשכל תשוקת האדם בעולם רק לעשות רצונו ית' מתבטל

דקה מן הדקה [לפעמים אנחנו מזלזלים בצדיק הביניים הזה שגם הוא לפעמים עוד נתפס ב'דקה מן הדקה' ומתנערים ממנו ואומרים שאי אפשר ללמוד ממנו – וזו טעות!] וצדיק זה הוא עושה גדרים וסייגים לעצמו ושומר עצמו גם מן המותר לו כדי לזכך עצמו כראוי [ויחד עם זה הוא נמצא במקום שהוא מבין אותי, את הרוצה להתקרב, וממנו אני יכול ללמוד ובו להדבק] ויוכל השפל ערך ללמוד ממנו איך לעשות גדרים לעצמו להתגבר על יצרו. (מאור ושמש, בהעלותך, ד"ה ויהי העם)

האדם צריך בעצם שיהיו לו שתי דמויות. האחת היא הצדיק העליון שנמצא רחוק, והשניה הוא הצדיק הקרוב שהוא בעצם כמוני, כי הגם שהוא רחוק ממני הוא עדיין עובר את מה שאני עובר.

עשה לך רב שאינו ראוי

אגב, המקור של הדברים הללו הוא משנה מפורשת בפרקי אבות, שלש מילים שחוזרות על עצמן פעמיים בפרק הראשון של המסכת, וכל המפרשים שואלים על זה במקום. הפעם האחת היא -

...יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרֻחִיָּה אוֹמֵר: עֲשֵׂה לְךָ רַב, וְקִנְיָה לְךָ חֵבֵר... (אבות א', ו')

והפעם השניה היא -

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: עֲשֵׂה לְךָ רַב, וְהִסְתַּלַּק מִן הַסֶּפֶק... (שם ט"ז)

למה זה מופיע פעמיים? - אומר הרמב"ם ומביא אותו הרב מברטנורא, שבפעם השניה שזה מופיע הכוונה היא לרב צדיק הגמור, שכאשר אתה רואה אותו אתה מסתלק מן הספק, ואילו עם הרב הראשון עוד נמצא בספק. אתה צריך לעשות לך רב במקביל לזה שתעשה לך חבר. יש חבר ויש רב שהוא חבר. הוא רב "אע"פ שאינו ראוי" בלשון הרב מברטנורא - ובדיוק בגלל זה הוא יכול וצריך להיות לך רב. כך גם הרבי מליובאוויטש זיע"א מדבר בלי סוף לחסידיו שרבי זה לא מספיק אלא צריך שלכל חסיד יהיה גם רב-משפיע, רב-חבר שיהיה קרוב אליו.

הריחוק של משה

נראה את המשך דברי המאור ושמש שיבאר לנו מה שאמר משה לקב"ה ומה ענה לו הקב"ה, זו מהפכה מופלאה -

...וזהו שאמר חז"ל אין ממניין פרנס על הציבור אלא א"כ קופה של שרצים תלוי לו מאחוריו ר"ל שיש לו עדיין מה לתקן וע"י שהוא מתקן עצמו בתשובה הוא ממשיך תשובה גם על הציבור כיון שיש לו חלק מה עמהם בעניני עוה"ז [כלומר מדובר על צדיק ביניים הזה], אבל מי שמתקן עצמו מכל וכל אין עבודתו על דרך זה כלל איך יוכל להמשיך עליהם שיעשו תשובה מכיון שאינם רואים ממנו שום דבר כנ"ל [הוא לא קשור לתאוות האלה ולא מבין על מה אני מדבר. אני בהחלט מתפעל ממנו ואפילו לומד איתו לפעמים, הוא

צריך להבין כתיב 'ויהיה העם כמתאוונים' ולא פירש על מה היתה התאוונה, והיה לו לפרש כמו שפירש הכתוב אח"כ בענין התאוה שאמרו מי יאכלנו בשר גם צריך להבין טענות משה במה שאמר הצאן ובקר ישחט להם הגם שרש"י כתב לפי שלא אמר ברבים חיסך לו הכתו' מ"מ אין הדעת סובלת מי שכתוב בו בכל ביתי נאמן הוא יאמר אין המקום מספיק אך הענין הוא דהנה יסוד גדול בעבודת ה' להרחיק עצמו מעצבות ומרה שחורה רח"ל בכל האפשרות שמצינו בזו"הק שעצבות הוא שמץ ע"ז עיי"ש⁸. והמופת לזה דמי שהוא עצבון משוטט במוחו מחשבות ע"ז [כשאדם נמצא בעצבות ובמרה שחורה, לאט לאט הוא לא מבין את המנהל, הקב"ה, והוא חושב שהוא לא מנוהל ומזה הוא נכנס לייאוש - "רעל כפירה", כלשון הרב קוק זצ"ל, כי יאוש זה לא פחות מגאוונה. ביאוש זו גאוונה שיש בה גם התקרבות ומסכנות. גאוונה זה לומר - לא אכפת לי מכלום, ואילו יאוש זה לומר 'אני מאמין שהקב"ה יכול לעשות הכל - אבל לא עלי. אני כבר חסר תקנה. יש אצלי דפקט. משהו במוצר לא מסתדר. אני, דילגו עלי',] ע"כ צריך להתרחק מהעצבות מאד ומאד כי הוא מביא את האדם לכל מיני עבירות, והעצבון תחילתו הוא שמתגבר בקרבו תאוות אכילה כאשר עינינו רואות האיש אשר הוא שרוי במר"ש רח"ל אוכל בתאוה ורעבתנות ובמהירות [היום קוראים לזה "אכילה רגשית". אין לו נחת באכילה. אם אתה רוצה לראות ממה נובע המצב רוח של החבר שלך - תבדוק אצלו במקרה]. ומתאוות אכילה נמשך אחר תאוות אחרים כגון משגל ודומיהן⁹ ולתת עצות לנפשו להתגבר על יצרו לשבר תאוות היצר אי אפשר כי אם שידבק עצמו לצדיקים ומהן ילמוד אורחת חיים [אדם צריך להידבק בשכינה, בצדיקים, וללמוד מהם אורחות חיים, אבל יש בעיה -] אך הצדיק אשר כבר הוא מזוכך מכל וכל ממנו אינו יכול ללמוד האיש אשר הוא משוקע בתאוות [כשאני בא עם הקוועטש שלי - הוא לא מבין אותי, הוא 'לא באירוע'. הוא לא נמצא במדרגה התחתונה שבה אני נמצא. אני לא יודע להגדיר את תחילת העצבון שלי, זה לא היה משהו מוגדר, אבל זה התחיל במאוונים, בעצבות¹⁰. אני רוצה להידבק בצדיק אבל הוא צדיק כל כך גדול שאין לי אפשרות להידבק בו וגם הוא כנראה יודע שאני לא מסוגל לזה] כי הצדיק הזה הביא הכל אל הקדושה על כן הוא אוכל ושותה משמנים ויין ולובש בגדים נאים ויפים ויושב בדירות נאות ובכל אלה הוא עובד עבודתו הגבוה שמעלה נצוצין קדושים ומכניס הכל אל הקדושה ואיך יוכל השפל ערך ללמוד ממנו שאינו רואה ממנו שום עבדות מענינים אלו שהוא צריך, [והעצה היא -] אלא צריך להתדבק עצמו לצדיק אשר לא הגיע עדיין למעלות הצדיק הנ"ל רק הוא בתוך העבודה [יש מצבים שבהם צריך את צדיק ביניים, זה שעוד לא נמצא במדרגת צדיק האמת] דהיינו בתוך ההזדככות דהיינו שלא הזדכך עדיין לגמרי רק שהוא עסוק בה עדיין ולפעמים הוא נתפס באיזה

⁸ בעל התניא באגרת אומר שעצבות זו כפירה - או שהוא 'מחדש בטובו בכל יום תמיד' או שאתה בעצבות.

⁹ "תאוות הניאוף" בלשון רבנו רבי נחמן מברסלב זיע"א. וכפי שרש"י מבאר "וישמע משה את העם בכה למשפחתיו" (במדבר י"א, י') - "על עסקי

משפחותיו, על עריות שנאסרו להם. אתם מדברים על אוכל אבל באמת מתכוונים לעריות - למה זו נאסרה עלי ולמה היא נאסרה עלי...
¹⁰ אנינות זו מילה יותר חזקה מאבלות בהקשר שלנו כי באינות אין אפילו קבר להתאבל עליו, אין כלום. וכן פה - אין לי כלום.

זו לא הפעם הראשונה שמשה רבנו מרגיש מרוחק מהם, גם בתחילת הדרך אנו זוכרים "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה" (שמות ו', ט), אבל עכשיו זה מגיע לכך שאין לי במה לתקן ולכן תוריד אותי מפה אם אין ברירה, או - אל תשאיר אותי לבדי. הוא לא אומר שהוא שם את המפתחות והולך הביתה אלא שהוא לא מסוגל לבד]. "ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" - ר"ל זאת אי אפשר להוריד איתך ממדריגתך [תוריד את האופציה הזו. העולם צריך משה!]. וזה דומה ומקביל למה שהיה במעמד הר סיני כשהעם אומר "רצוננו לראות את מלכנו", לא מפי שליח, והקב"ה אומר למשה - רק דרכך!]. רק תאסוף לי שבעים איש והן בערך זה שיש להם אחיזה מה עמם [הם היו איתם כשהם חטפו מכות במצרים, הם גדלו איתם ומכירים אותם] ומהם יכולים ללמוד מה שהם צריכים כנ"ל, וגם השבעים איש מחמת שהן צדיקים גדולים הן יכולים להיות דבוקים בך, א"כ באמצעותם יהיו הפשוטי עם דבוקים אליך ועי"ז יבואו לידי תיקון. "ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא" ... (שם)

הטענה של משה היתה שמלספק ריגושים אי אפשר לרפא התמכרות. זה יפה, אבל אם אני אדאג לזה שעוד לפני שתאכל, כשרק תתחיל לאכול, כבר תמאס בתאוה - זה כבר יחשב לנס, נכון? כמו תחרויות אכילת קרמבו של ילדים, זוכרים? - אפשר לאכול עוד ועוד קרמבו ולהקיא, אבל זה קורה אצל כל אחד. האם עוד לפני הביס הראשון אפשר יהיה לייצר בהם תחושת גועל מזה? שעוד לפני השאכטה הראשונה כבר לא ארצה לעשן?

להידבק בצדיק

עד היום הבנתי שנמאס להם אחרי חודש, שאז יצא מאפם, אבל בהמשך כתוב -

הַבָּשָׂר עֹדֵנָה בְּיַד שְׂנֵינֵיהֶם טָרָם יִכְרַת וְאֵף יִהְיֶה חֲרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בְּעַם מִכָּה רַבָּה מְאֹד. (שם ל"ג)

כלומר הם עוד לא הספיקו לאכול, לבלוע. זו בעיה בפשט לכאורה. בואו נראה איך המאור ושמש מתמודד עם זה וזה פשוט געוואלד -

...פ"י כי מטבע האדם אמרי שמילא תאותו כל צרכו ואכל אכילתו גסה נמאס בעיניו לאכול עוד, אבל קודם שמילא כריסו הוא מתאוה להמאכל למלאות תאוותו, אבל הקב"ה אומר שיתן להם מין בשר אשר תיכף כשיתחילו לאכול יתמאס בעיניהם וזהו ואכלתם בשר וגומ' עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא ר"ל תיכף בהתחלתם לאכול יהיה להם לזרא וימאס בעיניהם, ומשה לא הבין כוונתו של הקב"ה במה שאמר והיה לכם לזרא וסבר שכוונת הקב"ה היא שיתן להם די שיאכלו וימלאו כריסם עד שאח"כ יהיה להם לזרא וימאס בעיניהם, לכן טען לפניו "הצאן ובקר ישחט להם" ר"ל הן אמת שתוכל להספיק להם די תאותם אבל זאת יגרום להם שיתמשכו אחר תאוות אחרות שע"י

אומר לי שאני מוכשר ומתוק, אבל זה לא עוזר לי לקדם אותי. הוא לא בעיבון שלי, לא באינות שלי] ולכך נבחר אהרן לכהן מפני שהי' בו שמץ מה מניהם כנ"ל [אהרן מתהלך בינינו עם התחושה הזו שהוא חטא בחטא העגל ולכן הוא לא זכה להקריב בחנוכת המזבח וכו', ומשה רבנו אכן כועס עליו "מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה" (שמות ל"ב, כ"א). ולכן דווקא -] והיה יכול להביאם אל תשובה.¹¹ ועפ"י דברי אלה יתבאר פרשה זו ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' פ"י שנפלו לעצבות והוא מגזירת אונן ותבער במ אש ה' כי מרה שחורה הוא שנוי ומשוקץ שהוא שמץ ע"ז כנ"ל ע"כ נענשו, ויתפלל משה ותשקע האש אך נמשך להם ע"י העצבות [האש אמנם שקעה אבל נשאר 'רשימו' ממנה] שהתאוה תאוה ויאמרו 'מי יאכלנו בשר' כמאמרנו לעיל שתאוות אכילה נמשך ממרה שחורה [הוא פותח את המקרר ולא מבין למה הוא אוכל, ולא מבין שזה הכל מהדיכאון שלו, מהאכילה הרגשית] ע"כ כתיב 'ובעיני משה רע' - [למה במתאוננים לא היה בעיני משה רע אלא הוא רק התפלל על העם ופה זה רע בעיניו?! - גם כאן זה לא בגלל שהיה בעיניו רע על המדרגה שהעם נפלו אליה. אנחנו עוד לא מבינים מהי אהבת ישראל של משה. בואו נראה -] וכאן שמשה היה יודע בעצמו שהוא מזוכך מכל וכל מהגשמיות א"כ איפוא איך יוכל לתקן אותם כיון שאין בו שום שמץ מניהם [משה אומר - עם חטא העגל אני עוד יכול להתמודד. הם רוצים א-להים? בסדר, זה רצון נכון גם אם מעוות, אבל העיבון, האינות, הכפירה הלא רשמית?! אתה כופר עם שטריימל גדול ולימוד תורה - אבל עם עיבון. ולכן אתה בלחץ ובתאוות אכילה וכו' - וזה מביא אותך למקום שאתה בתאוה כזו שמשה כבר לא יכול לעזור לו] ע"כ אמר לפני הקב"ה למה הרעת לעבדך וכו' לשום את משא כל העם הזה עלי וכי אפשר שיבואו על ידי לידי תיקון?! [זה יותר מסירות נפש מחטא העגל - משה בביכול אומר 'מה שמת אותי פה? אני יכול לתקן אותם? כבר בסנה אמרתי לך שתתן לאהרן להוביל את העם] 'האנכי הריתי לעם הזה אם אנכי ילדתיהו' פ"י כי הריון מורה על המחשבה שהוא בהעלם, והלידה מורה על המעשה, והנה הולד ע"י שהי' בבטן אמו וילדתו בחיקה יש בו מטבע האם, וזהו שטען משה האנכי הריתי וכו' כלומר אילו הריתי אותם ואם ילדתיים וכהולד יש בו מטבע האם היה ביכולתי לתקן אותם, אבל הואיל שאין מחשבותי מחשבותיהם ואין מעשי מעשיהם - שאין בי אפילו שמץ מה מהם - א"כ איך אוכל לתקן אותם [מי שלא מבין את הדברים האלה של משה - לא מבין מה היא ענוה. משרע"ה אומר - אני יודע בדיוק איפה אני] 'ואם ככה את עושה לי' [אין הפירוש כמו שחשבנו בהתחלה, שמשה ביקש להתאבד ח"ו, אלא] ר"ל לשאת אותם עלי - הרגני נא הרג, ר"ל הורידני ממדרגתי, שנפילה ממדרגה היא בחי' הריגה, כדי שיהיה לי אחיזה מה עמם ועי"ז אוכל לתקן אותם. [שמענו מה כתוב פה? זה געוואלד. 'תוריד אותי מהרמה הרוחנית שלי כדי שאוכל לדבר עם בני ישראל'.

¹¹ לפי זה תוסבר יפה המשנה באבות "הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן (אבות א', י"ב). למה דווקא אהרן? ואם אני רוצה להיות מתלמידיו של משה?! - אי אפשר. לך הביתה. אתה לא יכול להיות מתלמידיו של משה כי

¹¹ לפי זה תוסבר יפה המשנה באבות "הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן (אבות א', י"ב). למה דווקא אהרן? ואם אני רוצה להיות מתלמידיו של משה?! - אי אפשר. לך הביתה. אתה לא יכול להיות מתלמידיו של משה כי

אפילו שהדרך הוא בטורח ומשא מ"מ מרוב התשוקה לעשות רצונו ית' צריך להיות בטל כל הרצונות של האדם. כענין שאמרו בטל רצונך מפני רצונו. (שפ"א שם)

מי שמתחרה עכשיו באליפות העולם בריצה, והגם שיש לו כאבים חזקים ברגל ואולי גם איזה שבר הליכה - הוא לא שם לב לזה בכלל. הפודיום לפניו. אתה בין מדלית הכסף לזהב, כי אתה מבין מה הענין שנומח לפניך - אז אולי תבין כבר את הרצון של הקב"ה לזרז אותנו היום? מה היה רצון השכינה "לתור להם מנוחה"? - לא אני לא מבין, למה זה צריך להיות דרך קושי? נכון - אתה לא מבין. תודה שאתה לא מבין. תידבק בצדיק. והוא מסיים -

אפילו בעת פורעניות יהי' מלא אהבת ה' כשמתבונן שכך רצונו ית'ש. וכשכל תשוקת האדם בעולם רק לעשות רצונו ית' מתבטל ומקבל הכל באהבה ורצון כנ"ל. (שפ"א שם)

אך כשזה לא קורה - תאוה יוצרת תאוה, והאספסוף מתעורר מזה וממנו נמשכים ובוכים גם בני ישראל וזה מגיע עד אהרן ומרים ועד שנים עשר גדולי ישראל שיוצאים לתור את הארץ, כי זה לא יכול להיעצר, והדרך לברר את זה הן העצות שדיברנו עליהן עכשיו - איך להידבק בצדיק, איך מתקנים את חטא לשון הרע, איך שכאשר הוא יראה את הנפילים בני הענק הוא יביט עליהם בעיניים של כלב ויהושע. איך הכל מתחיל בתבערה, במתאוננים, כמה לובטנו בדרך.

כמה התבטלנו בדרך

חשבתי לעצמי על הביטוי הזה ברש"י, "כמה לובטנו בדרך", שפירושו הפשוט הוא 'כמה טרחנו בדרך' - שהוא בא מהמילה לבטים, להתבלט. ובשורש הזה יש כמה אפשרויות; האדם יכול להתבטל, להתבלט, להתבלט או לטבול. ארבע אפשרויות - האם אתה טובל את עצמך במי הדעת, בצדיק? "אני הייתי מתכוון להנאתכם ולטובתכם" - אני כבר לא יכול לראות יותר בצער השכינה עד כמה אתם מתעכבים מהמנוחה, לתור להם מנוחה. הקב"ה רוצה לתור לנו מנוחה, ואין סיכוי שאני אבין למה זה צריך לבוא דווקא באופן הזה של הקשיים, אבל יש סיכוי שאני אבין שאני יכול להתבטל לרצונו ית', והדרך להגיע לכך עוברת דרך קברות התאוה והתיקון של הצדיקים שיכולים לחבר אותי אל משה.

כאשר אלדד ומידד מתנבאים במחנה ויהושע דורש ממשה "אדוני משה בלאם", אומר לו משה - "המקנא אתה לי?", כלומר - כל צדיק בדרך, שיוכל להרים עוד נשמה אחת מהאיננות, מהאוננים ומהמתאוננים, הוא עוד "מי יתן והיה כל עם ה' נביאים", אלו שמצליחים לראות, להתנבא.

שבעה"ה נזכה לגאולה הגדולה, לראות את הטוב בנראה ובנגל ממש לישועות ונחמות עלינו ועל כל ישראל.

תאוה המאכל נמשך תאוה אחרות כגון משגל ודומיהן וזה דבר שאין לו שיעור וא"כ מה יהיה בסיפם?! "ויאמר ה' אל משה היד ה' תקצר" וכו' ר"ל וכי קצרה ידי מליתן להם די תאותם ואעפ"כ תיכף כשיתחילו לאכול ישובר תאותם וימאסו אותה מלאכול! [אתה חושב, משה, שאני לא יודע לעשות לאנשים גמילה? להוציא אותם מהעיצבון שלהם?] והפסוק מעיד שכן היה שכן כתיב "והבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף ה'" וגו' ר"ל כשהי' הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת בשיניהם לאכול - ואף ה' חרה בהם וגו', [כלומר התאוה שלהם נשברה מיד בתחילת האכילה, בזכות שהעמידו את שבעים הזקנים באמצע] ע"כ קרא למקום ההוא קברות התאוה כי שם קברו את העם המתאווים ר"ל כי שם נקבר תאותם שטרם אכלם נמאס לפניהם כנ"ל ולא נמשכו עוד לתאות אחרים, [באתי לתאוה - והיא נלקחה ממני. כבר לא בא לי יותר] [זה נפלא. אז למה לא באה מיד הגאולה? -] אך אעפ"כ זאת נשאר ע"י התאוה לאכול בשר לשון הרע שהוא נמשך ע"י תאוה אכילה [כשאתה אוכל עוד ועוד, גם אם אתה כבר לא עצוב, וגם אם התגברת על התאוה, אתה מתחיל לברבר במוח, ולדבר על, ולשפוט את וכו'] כמאמר חז"ל גדולה לגימה כו' [שמצד אחת מקרבת אבל מצד שני - אוי ואבוי לאן היא יכולה לקחת אותך] וכן איכל קורצא בי' מלכא ואפי' אהרן ומרים שהיו צדיקים גדולים ע"י שלא נזדככו א"ע כמשה והי' להם אחיזה מה עמהם כנ"ל - נתפסו בעון לש"הר על ידי העם המתאווים, הגם שכוונת מרים ואהרן הי' לש"ש הי' בו קצת לשון הרע כמאמר רש"י [לפי המדרגה העצומה של מרים], והמרגלים הוציאו דבת הארץ לכך נסמך לכאן ותדבר מרים ואהרן כמשה ואח"כ פ' מרגלים והבן. (מאור ושמש, בהעלותך, שם)

רבתי, המתאוננים זה מגזרת און. וכשאני תופס את העולם באיננות, בעצבון, אני מוביל את כל מה שקורה הלאה בדרך הזו, ולכן העצה היא להידבק בצדיק, בשאיפה, ולזה אי אפשר בלי להידבק בצדיק הביניים, במשפיע, באהרן, בדרך. האי יישאר מזה קצת רשימו, ואני עדיין אהיה בתוך מציאות של לשון הרע? - אבל אני צריך להבין ממה זה בא.

להבין שאני לא מבין

איזה עומק זה - חטא המרגלים בפרשת שלח נגרם בגלל המתאוננים בפרק ו"א. זוכרים את השפ"א שהזכרנו? -

איתא כי א"י זוכין ע"י יסורים ולכן היו מ' שנה במדבר. אכן אם היו מקבלין זה המהירות באהבה אף שהי' קשה להם ולטורח הי' זה מספיק לנחול הארץ ע"י אלה היסורים וזה הי' הנסיון, ולכן הקב"ה משבח אותם "לכתך אחרי במדבר" ואם כן קיבלו גזירת מלך. רק כל החטא הי' מה שחשבו שהוא לרעתם וזהו כמתאוננים רע. דכ' משכני אחרך נרוצה. היינו להיות נמשך אחריו ברצון ואהבה.

השיעור מוקדש
לכות עם ישראל, להגלות ושמירת חיילי עז"ל, לשלום כל חיותמים והאלמנות,
לע"נ כל חטפלים על קידוש ה' באירועי המלחמה ולע"נ
רחל שייחה בת מסעודת הנרייט, עמרם בן אייזה חיה, פיבי בת עליה, מאיר בן
רחמים ז"ל
ולהבדיל לרפואת כל הפצועים והחולים ובתוספת
פאני פרוח בת אסתר, חזייה בת ארית, אריה בן אלי, אלימלך מלך בן ציפורה,
הרב דב איסר הכהן בן שושנה.
וליוזג העון ליעל רחל בת אריאל אסתר.
להקדישת שיעורים ניתן לשנות בחודשת והאספסוף לענואל - 054-7500516